

Michał Kwiatkowski, Czesław Plewka

Preferencje i oczekiwania zawodowe studentów Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie : raport z badań

Edukacja Humanistyczna nr 2 (25), 123-141

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Michał Kwiatkowski
Akademia Pedagogiki Specjalnej
Warszawa

Czesław Plewka
Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP
Szczecin

PREFERENCJE I OCZEKIWANIA ZAWODOWE STUDENTÓW WYŻSZEJ SZKOŁY HUMANISTYCZNEJ TWP W SZCZECINIE

RAPORT Z BADAŃ

Codziennosc w różnym stopniu potwierdza naszą emancypację – zarówno tę od lęków i słabości, jak i tę do zachowań odważnych, innowacyjnych i twórczych; wreszcie – poddaje próbie naszą filozofię życiową; w niej odnajdujemy ukojenie naszych niepokojów i różnego rodzaju nudy

(Alicja Kargulowa)

Jak swoją emancypację postrzega pokolenie XXI wieku, pokolenie jak każde inne – zarówno to z przeszłości, jak również to, któremu dane będzie żyć i funkcjonować w przyszłości – które ma swoje marzenia, własne wyobrażenia świata, a jednocześnie stoi przed koniecznością dostosowywania się do gwałtownych przemian cywilizacyjnych i społecznych? Czy szybko zmieniająca się rzeczywistość, gwałtowny rozwój techniki i komputeryzacji, przemiany ustrojowe, zmienność i niepewność rynku pracy, wpływ kultury masowej i sposobów jej upowszechniania, a także procesy charakterystyczne dla społeczeństwa ryzyka ułatwiają ową emancypację, czy może ją w jakimś zakresie lub stopniu ograniczają? Czy współczesne pokolenie ponosi odpowiedzialność za swój rozwój, za umiejętność rozwiązywania różnorodnych problemów, także swojej świadomości, za umiejętność odnoszenia sukcesów i unikania porażek, za pokonywanie sytuacji krytycznych i nadawanie sensu swojemu istnieniu? Jakie są główne preferencje i oczekiwania współczesnego pokolenia? Czy uwodzone wolnością stylu życia, rozrywki, miłości potrafi podejmować decyzje dotyczące własnej drogi życiowej i zawodowej, własnego rozwoju, dostrzegania własnego sensu życia i osiągnięcia satysfakcji? Jakie są ich oczekiwania kierowane pod adresem szeroko rozumianego otoczenia – w tym również uczelni, którą wybrali na kolejnej drodze własnej edukacji – które mogą zapewnić im powodzenie na rynku pracy? Na wzmacnianie jakich kompetencji powinna postawić wybrana przez nich uczelnia, by mogli rywalizować i osiągać sukcesy na globalnym rynku zatrudnienia? W końcu, jakie kierunki działań należy preferować, jakie wartości wzmacniać w dalszej działalności uczelni? Oto niektóre z pytań, które skłoniły autorów tego raportu do rozpoczęcia cyklu badań z tego zakresu.

Badania przeprowadzone zostały w Wyższej Szkole Humanistycznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie na początku roku akademickiego 2011/2012. Wzięto w nich udział 200 studentów – 149 kobiet i 40 mężczyzn (pozostali respondenci nie

podali informacji o płci), dla których rok akademicki 2011/2012 był pierwszym rokiem studiów w tej uczelni.

Celem badań było poznanie i zdiagnozowanie planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych studentów. Dlatego aspiracje będące czynnikiem silnie determinującym zachowania, które współdecydują o planach życiowych, a także bliższych i dalszych zamierzeniach badanych studentów stanowiły główny przedmiot badań. Stąd w kwestionariuszu ankiety stanowiącym narzędzie badawcze znalazło się sporo pytań dotyczących zarówno postrzegania celów życia, preferencji, które są swoistego rodzaju drogowskazem na – często – krętej drodze życia badanych studentów, jak i pytania o ich aspiracje życiowe i zawodowe. Aspiracje są jednym z ważniejszych motywów ludzkiego działania, kierują bowiem procesem uczenia się jednostki, jej działalnością twórczą, a tym samym mają silny wpływ na podejmowanie przez jednostki działań innowacyjnych zmierzających do przekształcania i doskonalenia siebie, i swojego środowiska, dlatego autorom tego kwestionariusza (a zarazem przyjętej koncepcji badawczej) zależało na tym, żeby zawarte w nim pytania (a w zasadzie udzielane na nie odpowiedzi) ukazały miejsce i rolę (zarówno antycypowaną, jak i rzeczywistą), jakie owe aspiracje wyznaczają uczelni w kolejnym etapie edukacji jej studentów. Chcieliśmy – jak to wcześniej zostało określone – zorientować się, czy zaproponowana przez uczelnię oferta edukacyjna spełnia ich oczekiwania, a przyjęte i stosowane formy pracy stymulują ich rozwój zawodowy. Decydując się na przyjęcie takiej, a nie innej koncepcji badawczej, staraliśmy się pamiętać o tym, że współczesne pokolenie (zwłaszcza ludzi młodych) ma bardzo szeroki wachlarz możliwości wyboru przyszłej drogi – zwłaszcza edukacyjnej – aczkolwiek przy wyborze tym zazwyczaj jawi się potrzeba wypracowania kompromisu, który jest swoistą zasadą pomiędzy wspomnianymi już indywidualnymi aspiracjami określonej jednostki (w naszym przypadku konkretnego studenta) a potrzebami miejscowego rynku pracy. Zatem badanie tych cech wydaje się być niezwykle wartościową potrzebą, która dotyczy nie tylko samej uczelni i jej obecnych klientów, ale i (a może przede wszystkim) zewnętrznych emisariuszy.

Prezentowany raport dostarcza wielu informacji dotyczących głównie motywów, którymi kierowali się obecni studenci WSH TWP, wybierając kierunek studiów oraz samą uczelnię, a także oczekiwań, które łączą się z dokonanym wyborem. Wnioski płynące z analiz otrzymanego w toku badania materiału badawczego mogą być wykorzystane przez uczelnię do bardziej celowego, odpowiadającego na potrzeby i oczekiwania studentów projektowania dalszej działalności, ale mogą się stać również przyczynkiem do badania losów absolwentów, ponieważ dają możliwość poznania motywów, którymi kierowali się przy wyborze kierunku studiów i odniesienia ich do przebiegu późniejszej kariery zawodowej.

Charakterystyka próby badawczej

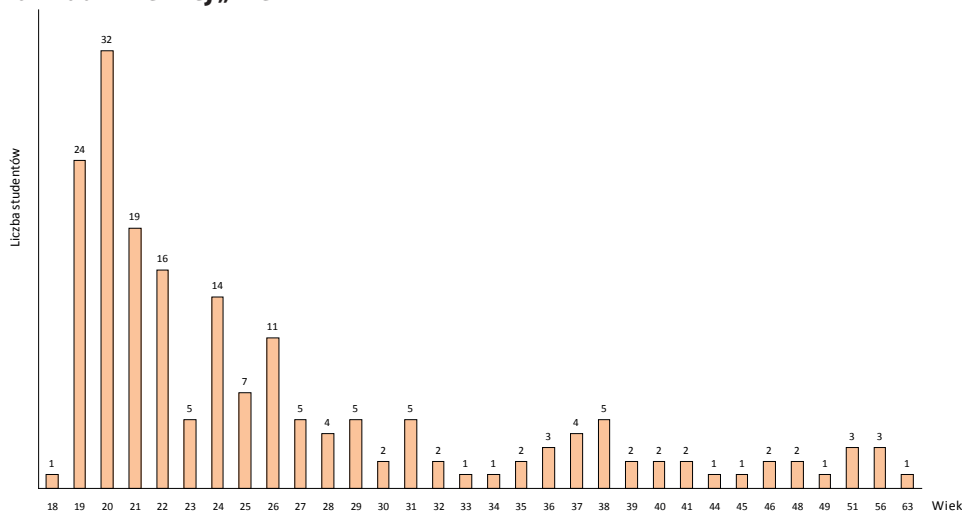
Próbę badawczą, jak wcześniej wspomnieliśmy, stanowiło 200 studentów Wyższej Szkoły Humanistycznej TWP w Szczecinie, którzy w roku akademickim 2011/2012 rozpoczęli studia na kierunkach pedagogika, socjologia, dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Studenci ci na początku roku akademickiego otrzymali na swoje indywidualne skrzynki e-mailowe kwestionariusz ankiety zawierający 24 pytania. Większość z zamieszczonych w kwestionariuszu pytań miała charakter zamknięty, a niektóre z nich dodatkową możliwość wskazania innej niż wymienione w kwestionariuszu odpowiedzi. Studenci wypełnioną ankietę przesyłali zwrotnie do uczelni drogą elektroniczną. Nie

wszyscy jednak udzielili odpowiedzi na wszystkie pytania, co zostało zasygnalizowane przy analizie wyników. Kwestionariusz zawierał również obszerną część metryczkową, gromadzącą informacje o charakterze zmiennych niezależnych, które posłużyły do sporządzenia niniejszej charakterystyki.

Na wstępie prezentowanej analizy warto zwrócić uwagę, że grupa studentów, którzy wzięli udział w badaniach, jest niejednorodna, tak pod względem wieku, jak i płci, pochodzenia, stanu rodzinnego, a także zawodowego.

Najmłodszy student w momencie badania miał 18 lat, a najstarszy – 63 lata. Dokładny rozkład wieku studentów zobrazowano na rysunku 1. Zaznaczyć należy, że zdecydowana większość studentów to ludzie młodzi (76,1% badanych nie ukończyło 30 roku życia). W większości są to kobiety (149 kobiet – co stanowi 74,5% całej próby badawczej; mężczyzn było 40 – 20% próby; łącznie na to pytanie udzieliło odpowiedzi 189 studentów – 94,5% próby).

Rys. 1

Rozkład zmiennej „wiek”

Liczba/procent respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie: 188/94,0.

Źródło: badania własne.

Większość badanych studentów pochodzi spoza Szczecina (114 studentów, czyli 60,3% badanych; przede wszystkim z okolicznych miast: Goleniów, Świnoujście, Gryfino, Police). Szczecin jako miejsce zamieszkania wskazało 75 studentów (39,7% udzielonych odpowiedzi). 49 studentów (24,5%) wskazuje, że mieszka na wsi, a jedenastu studentów (5,9%) nie podało miejsca zamieszkania. Uprawnione wydaje się zatem twierdzenie o miastotwórczej roli WSH TWP, której działalność (co najmniej na czas trwania studiów) przyciąga do Szczecina młodych, zdolnych i ambitnych mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Na pytanie o stan rodzinny 62 studentów (31,0%) odpowiedziało, że ma własną rodzinę. Pozostałe 124 osoby (62,0%) deklarowały, że są stanu wolnego. Dokładniejszy

rozkład stanu rodzinnego studentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, zobrażono w tabeli 1.

Tabela 1

Rozkład zmiennej „stan rodzinny”

Odpowiedzi	Liczba	%
mam własną rodzinę (męża/żonę, dzieci)	62	31,00
jestem samotna/samotny na własnym utrzymaniu	60	30,00
jestem samotna/samotny na utrzymaniu rodziców	64	32,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 186/ 93,00.

Źródło: badania własne.

Zapytano również o stan zawodowy badanych studentów. W tym celu utworzono przy pytaniu kafeterię czterech możliwych odpowiedzi, uzupełnionych o możliwość dodania własnej odpowiedzi.

Spośród badanych studentów 79 osób nie pracuje zawodowo (stanowi to 39,5% wszystkich studentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie, w tym 12 osób odpowiedziało, że chwilowo zajmuje się domem i wychowaniem dziecka). Bardziej szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytanie o stan zawodowy badanych przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Rozkład zmiennej „stan zawodowy”

Odpowiedzi	Liczba	%
pracuję zawodowo	91	45,50
nie pracuję zawodowo	67	33,50
chwilowo zajmuję się domem i wychowaniem dziecka	12	6,00
prowadzę własną działalność	9	4,50
inne	7	4,50

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 186/ 93,00.

Źródło: badania własne.

Badani studenci reprezentują wszystkie trzy kierunki studiów prowadzonych w uczelni: pedagogika, socjologia oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Największą grupę stanowili studenci pedagogiki (117 osób, co stanowi 58,5% wskazań). Najmniej liczną – studenci dziennikarstwa i komunikacji społecznej (23 osoby – 11,5% wskazań). Dokładniejszy rozkład studentów według kierunku kształcenia zilustrowano w tabeli 3.

Tabela 3
Rozkład studentów według kierunku studiów

Odpowiedzi	Liczba	%
pedagogika	117	58,50
socjologia	35	17,50
dziennikarstwo i komunikacja społeczna	23	11,50

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175/ 87,50.

Źródło: badania własne.

Pięć kolejnych pytań kwestionariusza dotyczyło decyzji wyboru kierunku studiów i rodzaju uczelni, w której studenci zdecydowali się rozpocząć kolejny etap swojej edukacji. Pytania te zadano, by określić motywy, którymi badani kierowali się przy wyborze kierunku studiów i uczelni. Poniżej zamieszczono pytania i uzyskane na nie odpowiedzi:

Czy wybrany przez Ciebie kierunek jest tym, na który chciałaś/chciałeś studiować w pierwszej kolejności?

Odpowiedzi	Liczba	%
TAK	154	77,00
NIE	22	11,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 176/ 88,00.

Czym się kierowałaś/kierowałeś przy wyborze obecnego kierunku studiów?

Odpowiedzi	Liczba	%
Własnymi zainteresowaniami	153	26,60
Możliwością znalezienia pracy w tym zawodzie w moim regionie	117	20,30
Przekonaniem, że w tym zawodzie można znaleźć pracę w wielu miejscowościach	96	16,70
Tradycjami rodzinnymi	44	7,60
Możliwością otrzymania wysokich zarobków w tym zawodzie	75	13,00
Radami rodziny (nauczycieli), innych osób, które twierdziły, że dobrze wybrać taki kierunek, że jest to przyszłościowy zawód	77	13,40
Czym innym – wpisz, proszę, czym się kierowałeś	14	2,40

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 177/ 88,50. Można było zaznaczyć najwyżej trzy odpowiedzi, oznaczając je cyframi 1, 2, 3, gdzie 1 oznaczało czynnik najważniejszy.

Źródło: badania własne.

W pytaniu o powody podjęcia obecnego kierunku studiów istniała możliwość wpisania innych motywów wyboru. Pojawiły się tu odpowiedzi dotyczące awansu

zawodowego, ciekawości, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych czy chęć przekwalifikowania się. Jednakże samodzielnie wpisanych motywów było zbyt mało, by na ich podstawie prowadzić wnioskowanie.

Osoby odpowiadające na to pytanie wybierały trzy spośród przedstawionej kafeterii motywów, szeregując je od najważniejszego do najmniej ważnego. Największa liczba badanych wskazała własne zainteresowania jako motyw wyboru kierunku studiów (153 wskazania – 26,6% wszystkich). Wyniki w rozbiciu na rangi wyglądają następująco:

- najwyższa – 105 wskazań, co daje 68,6% wszystkich wskazań,
- średnia – 29 wskazań, co daje 19% wszystkich wskazań,
- najniższa – 19 wskazań, co daje 12,4% wszystkich wskazań.

Oznacza to, że zainteresowania są najważniejszym kryterium wyboru kierunku studiów. Na tej podstawie przypuszczać można, że materiały reklamowe uczelni, które będą się odwoływać – bezpośrednio i pośrednio (czyli opisy kierunków, ale też informacje o zajęciach dodatkowych, także praktycznych) – do programu zajęć będą skuteczniej zachęcały do wybrania odpowiedniego kierunku studiów i uczelni.

Możliwość znalezienia pracy w zawodzie w miejscu zamieszkania jako ważny motyw przy podejmowaniu decyzji o podjęciu studiów uzyskało 117 wskazań. Wyniki w podziale na rangi:

- najwyższa – 41 wskazań, co daje 35%,
- średnia – 47 wskazań, co daje 40,2%,
- najniższa – 29 wskazań, co daje 24,8.

Jest to drugi z najważniejszych motywów decydujących o wyborze kierunku studiów. W związku z tym wydaje się, że informacje o sukcesach zawodowych absolwentów, współpracy uczelni z pracodawcami, szerokiej gamie dostępnych praktyk czy wymianie międzynarodowej i nacisku na naukę języków obcych będą skutecznie przyciągały młodych ludzi do podjęcia nauki w WSH TWP. Oczywiście, ważne jest również stałe monitorowanie lokalnego rynku pracy (na przykład za pośrednictwem ABK) i stymulowanie go, w miarę możliwości, przez inicjowanie działań (na przykład w ramach funduszu EFS) mogących dać pracę absolwentom uczelni.

Przekonanie, że w tym zawodzie można znaleźć pracę w wielu miejscowościach jako istotny powód wybrania kierunku studiów stanowiło podstawę 96 wskazań. Wyniki w podziale na rangi:

- najwyższa – 24 osoby, co daje 25%,
- średnia – 46 osób, co daje 47,9%,
- najniższa – 26 osób, co daje 27%.

Motyw ten, podobnie jak opisany wcześniej, dotyczy dostępności pracy dla absolwentów WSH TWP, ale analizowany nie z lokalnego, a z ogólnopolskiego czy nawet globalnego punktu widzenia. Może on być podobnie jak poprzednie wykorzystany w strategiach marketingowych, z tym że nacisk powinien być położony na przedstawienie możliwości znalezienia pracy w różnych miejscach kraju i poza krajem.

Tradycje rodzinne są kolejnym z motywów, który okazał się istotny przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku studiów dla 44 osób. Wyniki w podziale na rangi:

- najwyższa – 10 wskazań, co daje 22,7%,
- średnia – 7 wskazań, co daje 15,9%,
- najniższa – 27 wskazań, co daje 61,4%.

Oznacza to, że motyw ten był ważny w momencie wyboru kierunku studiów dla co piątej osoby. Można przyjąć, że dla osób ceniących sobie tradycje rodzinne istotne będą

informacje o historii uczelni czy kadrze (szczególnie o tych pracownikach, którzy pracują w uczelni od lat i zetknęli się z wieloma studentami). Nie zaszkodzi zaproponowanie organizacji jakichś zajęć/warsztatów, na których mogliby się spotkać przedstawiciele dwóch pokoleń rodziny, by wspólnie pracować nad zadanym problemem. Wskazane byłoby utworzenie klubu absolwenta i wypracowanie koncepcji programowej.

Możliwość otrzymania wysokich zarobków w tym wybranym zawodzie była ważnym motywem przy podejmowaniu decyzji o wyborze kierunku studiów dla 75 osób. Wynik w podziale na rangi:

- najwyższa – 10 wskazań, co daje 13,3%,
- średnia – 32 wskazań, co daje 42,7%,
- najniższa – 33 wskazań, co daje 44%.

Można więc założyć, że prezentacja sylwetek absolwentów, którzy odnieśli sukces na rynku pracy, podniesie wartość przygotowywanych przez uczelnię materiałów promocyjnych.

Rady rodziny (nauczycieli) i innych osób, które twierdziły, że dobrze wybrać taki kierunek, że jest to przyszłościowy zawód, okazały się istotnym motywem dla 77 osób. Wynik w podziale na rangi:

- najwyższa – 20 wskazań, co daje 26%,
- średnia – 22 wskazań, co daje 28,6%,
- najniższa – 35 wskazań, co daje 44,4%.

Sugerując się przedstawionymi wynikami, wydaje się, że warto w celu uatrakcyjnienia materiałów promocyjnych uczelni wykorzystać pozytywne opinie na temat WSH TWP, przedstawione przez osoby cieszące się lokalnym autorytetem, na przykład pracodawców, nauczycieli, doradców zawodowych czy rodziców studentów/absolwentów.

Na pytanie „Czy wybrałaś/wybrałeś WSH TWP w wyniku niepowodzenia na innej uczelni?” zdecydowana większość respondentów odpowiedziała negatywnie – 142 osoby, co daje 81,1% odpowiedzi. Pozostałe – 33 osoby, czyli 19,9% – odpowiedziały na to pytanie twierdząco. Zatem założenie, że na uczelnie niepaństwowe wybierają się osoby, którym nie udało się dostać na uczelnie państwowe, wydaje się być, w przypadku WSH TWP, nieprawdziwe. Wyeksponowanie tej informacji powinno więc podnieść rangę uczelni, stawiając ją w gronie tych, które dbają o jakość i wygodę kształcenia. Jest to również ważna informacja na temat dotychczasowego funkcjonowania uczelni, która wypracowała sobie solidną markę wśród studentów i absolwentów – głównych źródeł wiedzy o uczelni, przekazywanej metodą „z ust do ust” młodszym koleżankom i kolegom. Dopełnieniem odpowiedzi otrzymanych na to pytanie mogą być odpowiedzi na kolejne: „Czy przy podejmowaniu decyzji o wyborze uczelni kierowałaś/kierowałeś się opiniami koleżanek i kolegów, którzy studiują/studowali w WSH TWP?” (tabela 4). Dotyczyło ono ewentualnych sugestii, które mogły sprawić, że badany student wybrał kierunek i uczelnię pod ich wpływem.

Tabela 4

Wpływ opinii koleżanek i kolegów, którzy studiowali w WSH TWP na decyzję o wyborze kierunku studiów i uczelni

Odpowiedzi	Liczba	%
1 – Wcale się nie kierowałam/kierowałem	57	28,50
2 – W bardzo niewielkim stopniu się kierowałem	23	11,50
3 – Tylko częściowo kierowałem się tym kryterium	39	19,50
4 – Było to istotne kryterium wyboru	32	16,00
5 – Było to najważniejsze kryterium wyboru	25	12,50

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 176 / 88,00.

Źródło: badania własne.

Przyjmując, że osoby, które zaznaczyły czwartą i piątą propozycję odpowiedzi, w istotny sposób kierowały się opiniami starszych koleżanek i kolegów, można uznać, że dotyczy to 32,4% badanych. Wynik ten pozwala wnioskować o zależności, która pojawia się na linii: jakość usług świadczonych przez uczelnię – opinia studentów/absolwentów, co w zestawieniu z odpowiedziami na poprzednie pytanie zwraca uwagę na dobrą opinię, jaką cieszy się w środowisku WSH TWP.

Ostatnie pytanie: „Co miało, w Twoim odczuciu, największy wpływ na wybór WSH TWP?” (dotyczące motywów wyboru WSH TWP) było pytaniem zamkniętym, w którym z zaproponowanych dziesięciu kategorii gotowych odpowiedzi można było zaznaczyć dowolną liczbę; studenci uczestniczący w badaniu wybierali te, które uznali za właściwe. Zestawienie uzyskanych wskazań przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5

Uwarunkowania mające wpływ na wybór WSH TWP

Odpowiedzi	Liczba	%
Dobra lokalizacja na mapie Szczecina	62	10,60
Dobra opinia o WSH TWP	120	20,30
Profesjonalny marketing (targi edukacyjne, dni otwarte itp.)	16	2,70
Dobra opinia o kadrze uczelni	80	13,60
Podpowiedzi rodziny i znajomych	70	11,90
Moje zainteresowania i preferencje	77	13,00
To, że studiują to moi znajomi	42	7,10
Strona internetowa WSH TWP	45	7,70
Niskie czesne	26	4,40
Duży wybór kierunków i specjalności	51	8,60

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 176/ 88,00. Można było zaznaczyć wszystkie właściwe odpowiedzi.

Źródło: badania własne.

Na podstawie uzyskanych wyników (odpowiedzi na pytanie 6) można przyjąć, że dobra opinia, jaką się cieszy sama WSH TWP oraz jej pracownicy, jest głównym powodem wyboru tej uczelni spośród innych, konkurencyjnych w regionie. Co ciekawe, najmniejszy wpływ na wybór uczelni mają, w świetle uzyskanych wyników, działania marketingowe, niskie czesne oraz strona internetowa uczelni. Można zatem stwierdzić, że kandydaci na studia oczekują przede wszystkim wysokiej jakości usług edukacyjnych, które przybliżyć ich będą do zdobycia interesującego zawodu. Mniej istotne są działania pijarowskie, ukierunkowane na „tani” efekt, aczkolwiek w obecnej rzeczywistości nie należy ich lekceważyć.

Wysoka jakość świadczonych przez WSH TWP usług edukacyjnych znajduje swoje odbicie także w odpowiedziach na kolejne pytanie, dotyczące oceny oferty kształcenia. Na to pytanie badani studenci udzielili następujących odpowiedzi (tabela 6).

Tabela 6

Opinie na temat oferty kształcenia WSH TWP

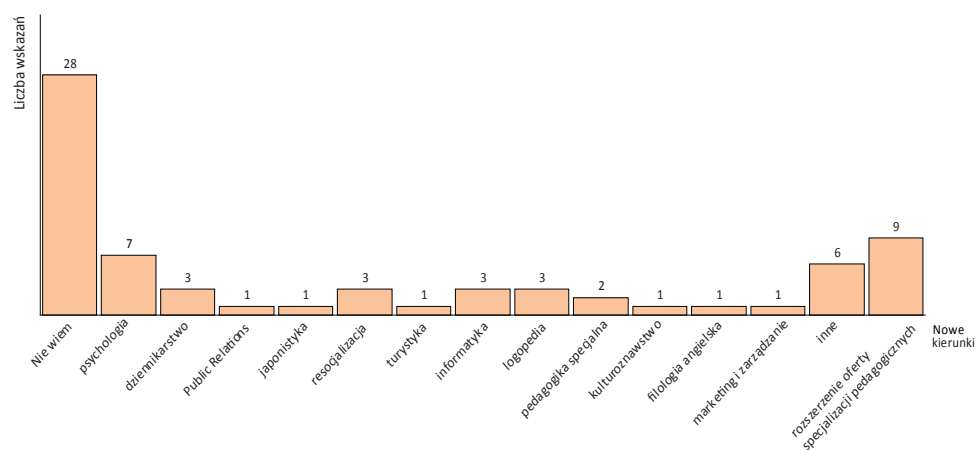
Odpowiedzi	Liczba	%
Zdecydowanie wystarczająca	43	21,50
Wystarczająca	97	48,50
Trudno powiedzieć	31	15,50
Niewystarczająca	6	3,00
Zdecydowanie niewystarczająca	0	0,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 177 / 88,50.

Źródło: badania własne.

Otrzymane wyniki jednoznacznie wskazują, że oferta edukacyjna zaproponowana przez uczelnię satysfakcjonuje klientów uczelni, dla 140 badanych (70%) jest ona bowiem „zdecydowanie wystarczająca” bądź „wystarczająca”, a tylko dla sześciu studentów (3% badanych) jest „niewystarczająca”. Nie należy jednak nie dostrzegać 31-osobowej grupy, która nie potrafiła jednoznacznie wypowiedzieć się na temat atrakcyjności proponowanej oferty. Trzeba również nie zapominać o bardzo dużej konkurencyjności na współczesnym rynku edukacyjnym i ciągle jeszcze utrzymującym się niżej demograficznym, a także nieustannie falującym rynku pracy. Uwarunkowania te zapewne będą mieć w najbliższym czasie znaczący wpływ na dokonywane wybory. Dlatego uczelnia pretendująca do miana elastycznie działającej na rynku edukacyjnym nie tylko powinna wnikliwie analizować oferty innych uczelni, ale ciągle badać potrzeby rynku pracy i potencjalnych klientów, by mogła na nie trafnie i szybko odpowiadać. Nawet przy obecnej stosunkowo wysokiej ocenie oferty edukacyjnej proponowanej przez WSH TWP część badanych wskazała, w odpowiedziach na kolejne pytanie, na potrzebę jej uzupełnienia o następujące produkty (rysunek 2).

Rys. 2

Propozycje nowych kierunków kształcenia

Źródło: badania własne.

Przeprowadzone badanie, poza planami edukacyjnymi, dotyczyło także planów i preferencji zawodowych. Połączenie tych dwóch obszarów badawczych daje lepszą możliwość określenia sytuacji studenta na rynku pracy. Odpowiedzi na kilka następných pytań przybliżają opinie respondentów na temat motywów, jakimi kierować się będą po ukończeniu studiów (w tym przy wyborze przyszłej pracy bądź ewentualnej zmianie obecnego miejsca pracy). Motywy te można częściowo odnaleźć w odpowiedziach na pytanie dotyczące planów zawodowych, jakie respondenci mają po ukończeniu studiów (tabela 7).

Tabela 7

Zamierzenia studentów związane z pracą zawodową

Odpowiedzi	Liczba	%
TAK	14	7,00
NIE	60	30,00
JESZCZE nie wiem	77	38,50
Jeśli TAK, to w jakim zawodzie chciałabyś/chciałbyś pracować?	24	12,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175 / 87,50.

Źródło: badania własne.

Analizując ujawnione deklaracje, można przyjąć, że w zasadzie zarysowały one sylwetkę zawodową studentów pierwszego roku WSH TWP. Biorąc pod uwagę, że około 50% studentów uczestniczących w badaniach pracuje zawodowo, można przyjąć, że większość z nich pracuje w zawodzie odpowiadającym kierunkowi podjętych studiów,

a motywem podjęcia studiów na tym kierunku nie była chęć zmiany zawodu czy charakteru pracy (tylko 14 osób zamierza zmienić charakter pracy). Pewnym zaburzeniem tego obrazu jest natomiast zbyt duża grupa osób niezdecydowanych (77 wskazań, a więc 38,0% badanych). Może to oznaczać, że osoby te nie są jeszcze przygotowane do podjęcia takiej decyzji, mają bowiem zbyt mało wiedzy na temat charakterystyki kierunku studiów i możliwości pracy, jakie daje ich ukończenie. Dopełnieniem formułowanych wniosków mogą być odpowiedzi na pytanie „Czy uważasz, że wybrany przez Ciebie kierunek studiów daje możliwość znalezienia pracy w wybranym przez Ciebie zawodzie?”. Zdecydowana większość badanych (162 osoby – 93,1% wskazań) uważa, że po ukończeniu studiów znajdzie pracę w wyuczonym zawodzie. Uprawnione wydaje się zatem przypuszczenie, że zarówno osoby chcące się przekwalifikować, jak i te niezdecydowane pracują w zawodach niezwiązanych z kierunkiem studiów.

Następne w kolejności pytania: „Jak, z krótkiej perspektywy czasu, oceniasz wybór uczelni?” i „Czy w oparciu o dotychczasowe obserwacje uważasz, że dobrze wybrałaś/wybrałeś kierunek studiów?”, dały studentom możliwość całościowej oceny WSH TWP. Odpowiedzi okazały się bardzo pozytywne. Ilustrują to zestawienia zaprezentowane w tabelach 8 i 9.

Tabela 8

Ocena wyboru uczelni

Odpowiedzi	Liczba	%
Bardzo pozytywnie	47	23,50
Pozytywnie	116	58,00
Średnio	12	6,00
Negatywnie	0	0,00
Bardzo negatywnie	0	0,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175 / 87,50.

Źródło: badania własne.

Tabela 9

Opinie dotyczące decyzji wyboru kierunku studiów

Odpowiedzi	Liczba	%
TAK	172	86,0
NIE	3	1,50

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175 / 87,50.

Źródło: badania własne.

Wiarygodna ocena wyboru kierunku studiów może być dokonana dopiero po ich ukończeniu i wejściu na rynek pracy, bo dopiero wtedy widać, czy wybór był słuszny, to jest, czy spełniły się oczekiwania absolwentów względem wykonywanej pracy. W opisywanym badaniu pytanie „Czy w oparciu o dotychczasowe obserwacje uważasz,

że dobrze wybrałaś/wybrałeś kierunek studiów?” miało na celu wykorzystanie psychologicznego efektu świeżości w ocenie dokonanego wyboru. Tak więc uzyskanych wyników nie należy traktować jako ostatecznych. Służą one jedynie jako miernik jakości zajęć prowadzonych na WSH TWP. A jakość ta została przez badanych oceniona bardzo wysoko – 172 osoby (86% wskazań) uznały, że dokonały właściwego wyboru. Pojedyncze osoby, które uważają, że źle wybrały kierunek studiów, zamieniłyby go na (po jednym wskazaniu): informatykę, germanistykę, pedagogikę, dziennikarstwo, BHP i animację środowiskową.

Ciekawych informacji dostarczyły odpowiedzi na pytanie „Jakie nadzieje wiążesz z podjętymi studiami?”.

Tabela 10

Nadzieje badanych studentów związane z podjętymi studiami

	1	2	3	Liczba R.
Zapewnią mi dobrą pozycję zawodową	63	35	17	115
	8,1%	4,3%	2,1%	14,70%
Pozwolą mi poszerzyć wiedzę i zainteresowania	77	53	17	144
	9,8%	6,8%	2,1%	18,50%
Są niezbędne, abym dalej pracowała/pracował w tym zawodzie	28	35	26	88
	3,6%	4,3%	3,3%	11,30%
Są niezbędne, abym znalazła/znalazł pracę	37	36	18	91
	4,7%	4,6%	2,3%	11,60%
Pozwolą spełnić ambicje moje i/lub moich najbliższych	37	40	27	103
	4,7%	5,1%	3,4%	13,20%
Pozwolą mi robić w życiu to, co najlepiej lubię	50	37	31	118
	6,4%	4,7%	3,9%	15,10%
Na studiach chciałabym/chciałbym się dobrze bawić	16	25	26	67
	2,1%	3,2%	3,3%	8,50%
Nie mam sprecyzowanych oczekiwań wobec studiów i uczelni	5	24	25	54
	0,7%	3,1%	3,2%	6,90%

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 176 / 88,00. Można było zaznaczyć trzy czynniki, oznaczając cyfrą 1 najistotniejszy.

Źródło: badania własne.

Osoby badane wybierały dowolną liczbę odpowiedzi spośród przedstawionych na rysunku 13 oczekiwań, przypisując im wartości na trzystopniowej skali (1 – najważniejsze, 2 – średnio ważne, 3 – mało ważne). Studenci, którzy brali udział w badaniach, deklarują, że ich największą nadzieją związaną z podjętymi studiami jest możliwość zgłębienia wiedzy i rozwój zainteresowań (18,5% wszystkich wskazań), możliwość robienia w życiu tego, co najlepiej lubią (15,1% wszystkich wskazań), a także osiągnięcie dobrej pozycji zawodowej (14,7% wskazań). Niesprecyzowane oczekiwania względem podjętych studiów stanowiły 6,9% wszystkich udzielonych wskazań.

Otrzymane wyniki zdają się potwierdzać, uwypuklone w poprzednich odpowiedziach, realistyczne i dobrze osadzone w sytuacji gospodarczo-ekonomicznej kraju oczekiwania względem studiów. Najważniejsze są związane z pracą i zainteresowaniami, rzadziej z zabawą, która też jest przeciwieństwem częścią życia studenckiego. Zasadność tego typu interpretacji potwierdzają odpowiedzi udzielone na kolejne pytanie, w którym prosono badanych studentów o to, żeby z katalogu przygotowanej kafeterii wybrali dwie wartości, które dla każdego z nich są najważniejsze. Rozkład wskazań otrzymanych na to pytanie ilustruje zestawienie zaprezentowane w tabeli 11.

Tabela 11

Wartości najbardziej preferowane przez studentów uczestniczących w badaniu

Odpowiedzi	Liczba	%
Możliwość rozwoju i realizacji własnych marzeń	103	30,00
Możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych, dostatnie życie	36	9,80
Ciekawa, satysfakcjonująca praca zawodowa	59	16,00
Prawdziwa miłość	50	13,60
Prawdziwa przyjaźń	16	4,30
Spokój wewnętrzny, życie zgodne z samym sobą	43	11,70
Nowość i ciągłe zmiany, podejmowanie nowych wyzwań	20	5,40
Zdobycie uznania, poważanie innych ludzi, uznanie społeczne	14	3,80
Zrobienie kariery zawodowej, zdobycie prestiżowego stanowiska	27	7,30

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175 / 87,50. Można było wybrać tylko dwie odpowiedzi.

Źródło: badania własne.

Analizując odpowiedzi udzielone na to pytanie, wyraźnie widać, że dla studentów uczestniczących w badaniu znaczącą wartością jest „możliwość rozwoju i realizacji własnych marzeń” – 103 wskazania, co stanowi 30,0% wszystkich udzielonych odpowiedzi. Drugą najczęściej wymienianą wartością była „ciekawa i satysfakcjonująca praca zawodowa” (59 wskazań – 13,6% całej próby). Sugeruje to pewną „misyjność” w podejściu do życia zawodowego badanych osób. Wartości interpersonalne, takie jak miłość i przyjaźń, nie cieszą się tak znaczącym uznaniem badanych. Założyć można, że mały nacisk na relacje z drugim człowiekiem jest znakiem czasów i kultury indywidualistycznej, która już na dobre zadomowiła się w świadomości współczesnego pokolenia.

Kolejne pytanie dotyczyło markerów sukcesu zawodowego. Było to pytanie zamknięte, w którym spośród ośmiu możliwych odpowiedzi badani mogli zaznaczyć dwie przez siebie wybrane. Rozkład wskaźników sukcesu zawodowego ukazano w tabeli 12.

Tabela 12

Wyznaczniki sukcesu zawodowego w opiniach badanych

Odpowiedzi	Liczba	%
Ciekawa, satysfakcjonująca praca zawodowa, zgodna z zainteresowaniami	127	36,60
Wysokie zarobki, dobrze płatna praca	54	15,60
Zrobienie kariery zawodowej, zdobycie prestiżowego stanowiska	30	8,60
Stabilna, stała praca	63	18,20
Posiadanie własnej firmy	17	4,90
Dokonanie w pracy czegoś nowego, ważnego (wniesienie trwałego wkładu)	37	10,70
Inna odpowiedź – jaka?	0	0,00

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 174 / 87,00. Można było zaznaczyć maksymalnie dwie odpowiedzi.

Źródło: badania własne.

Odpowiedzi udzielone na to pytanie również wskazują na małe zainteresowanie studentów robieniem kariery (8,6% wskazań), pracą na prestiżowym stanowisku (5,5% wskazań) czy uzyskaniem wysokich zarobków (15,6% wskazań). Najważniejszym miernikiem sukcesu zawodowego jest praca w zawodzie dającym satysfakcję, zgodnym z zainteresowaniami (36,6% wskazań). Drugim z najważniejszych wskaźników sukcesu jest stała praca (18,6% wskazań), co doskonale wpisuje się w obecną sytuację na rynku pracy, to jest odchodzenie przez pracodawców od długoterminowych umów o pracę. Wielu studentów chciałoby też dokonać w pracy czegoś nowego i doniosłego (10,7% wskazań), co świadczy o poczuciu misji zawodowej. Co ciekawe, bardzo mało osób sukces zawodowy kojarzy z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej (4,9% wskazań) – być może wpływ ma na to outsourcing wielu stanowisk (czyli niezatrudnianie konkretnej osoby na umowę o pracę, tylko podpisywanie umowy-zlecenia z jednoosobową firmą).

W badaniu preferencji i oczekiwań osób podejmujących określony kierunek studiów, a później pracę zawodową, warto również poznać, co dla badanych jest miarą ich sukcesu osobistego. O wskaźniki tego sukcesu zapytano, prosząc o udzielenie odpowiedzi na kolejne pytanie zamknięte, zawierające kafeterię 12 wskaźników. Rozkład wskazań przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13

Wyznaczniki sukcesu osobistego badanych studentów

Odpowiedzi	Liczba	%
Możliwość rozwoju, realizacji własnych marzeń	101	26,40
Możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych, dostatnie życie (własne mieszkanie, dom, samochód itp.)	49	12,80
Prawdziwa miłość	35	9,10
Prawdziwa przyjaźń	17	4,40
Spokojne życie, spokój wewnętrzny, życie zgodne z samym sobą	36	9,40
Ukończenie studiów	26	6,80
Wolność (niezależność osobista, wolność wyboru, indywidualizm)	28	7,30
Założenie rodziny, szczęście, harmonia w rodzinie	43	11,20
Zdobycie uznania, poważanie innych ludzi, uznanie społeczne	10	2,60
Życie dla innych, niesienie innym pomocy	9	2,30
Życie pełne wrażeń (aktywne, ekscytujące)	12	3,10
Życie zgodne z wartościami moralnymi, etycznymi	17	4,40

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 177 / 88,50. Można było zaznaczyć maksymalnie dwie odpowiedzi.

Źródło: badania własne.

Najważniejszymi wskaźnikami sukcesu osobistego badanych studentów są: samorealizacja i rozwój (26,4% wskazań), samodzielność finansowa i dostatek (12,8% wskazań) oraz posiadanie szczęśliwej rodziny (11,2% wskazań). Co ciekawe, zważywszy na fakt, że badani byli studentami kierunków humanistycznych, najmniej ważnym markerem było niesienie pomocy innym (2,3% wskazań). O sukcesie osobistym w opinii badanych studentów decydują w niewielkim stopniu: uznanie społeczne (2,6% wskazań), życie pełne wrażeń (3,1% wskazań) oraz życie zgodne z sumieniem (4,4% wskazań). W odpowiedziach widoczny jest pragmatyzm, który na pierwszym miejscu stawia „ja” i „bliscy”, ich wygodę, możliwości działania i bezpieczeństwo. Na dalszym planie znajduje się na przykład chęć udzielania pomocy potrzebującym, co może świadczyć o tym, że studenci postrzegają sytuację ekonomiczną kraju jako niepewną i w związku z tym najpierw dbają o siebie, a dopiero w dalszej kolejności o innych. Warto zauważyć, że małe znaczenie dla poczucia dobrostanu psychicznego badanych ma fakt ukończenia studiów (6,8% wskazań), co jest prawdopodobnie związane z postępującą dewaluacją dyplomu uczelni wyższej oraz z problemami absolwentów ze znalezieniem pracy.

W celu pełniejszego poznania poziomu świadomości badanych studentów na temat czynników, które mogą mieć lub mają wpływ na osiągnięcie sukcesu zawodowego, wprowadzono kolejne pytanie, w którym na pięciostopniowej skali rang studenci wyrażali swoje opinie. Rozkład wyrażonych opinii zilustrowano w tabeli 14.

Biorąc pod uwagę średnią osiągniętą z rang, widać, że największy wpływ na percepcję sukcesu w opinii badanych mają pracowitość, sumienność i rzetelność oraz doświadczenie. Następne w kolejności są zdobycie dużej wiedzy i zdobycie dobrego,

wszeczhronnego wykształcenia. Wniosek nasuwa się taki, że poddani badaniu studenci wierzą, że ciężka, uczciwa praca, w tym praca nad sobą (zdobywanie kompetencji), prowadzi do sukcesu zawodowego. Taki punkt widzenia zdają się potwierdzać czynniki, które uzyskały najniższe wyniki, a są raczej związane z unikaniem systematycznej i ciężkiej pracy (odpowiednie znajomości i cechy charakteru, takie jak spryt czy przebojowość). Pewnym zaskoczeniem może być niska średnia rang (3,90) dla kategorii „znajomość języków obcych”. Problem ten wymaga pogłębionych badań. Na tym etapie można jedynie przypuszczać, że niska średnia rangi dla tej kategorii nie pochodzi z lekceważącego podejścia do nauki języka obcego, a wynika raczej z niepełnej wiedzy na temat rzeczywistych potrzeb przyszłych pracodawców.

Tabela 14

Czynniki mające wpływ na osiągnięcie sukcesu zawodowego w opiniach badanych studentów

	1 Ma bardzo mały wpływ	2	3	4	5 Ma bardzo duży wpływ	Średnia ocena	N
							%
Zdobycie dużej wiedzy	12	10	29	30	89	4,02	170
	7,1%	5,9%	17,1%	17,6%	52,4%		85,%
Zdobycie wszechstronnego, dobrego wykształcenia	8	11	24	49	72	4,01	164
	4,9%	6,7%	14,6%	29,9%	43,9%		82,0%
Pracowitość, sumienność, rzetelność	6	6	32	38	86	4,14	168
	3,6%	3,6%	19,0%	22,6%	51,2%		84,0%
Znajomość z odpowiednimi osobami	8	19	44	41	48	3,64	160
	5,0%	11,9%	27,5%	25,6%	30,0%		80,0%
Odpowiednie cechy osobowości, takie jak przebojowość, spryt, odporność psychiczna itp.	3	17	32	47	63	3,93	162
	1,9%	10,5%	19,8%	29,0%	38,9%		81,0%
Doświadczenia	6	9	28	39	84	4,12	166
	3,6%	5,4%	16,9%	23,5%	50,6%		83,0%
Znajomość języków obcych	5	17	33	40	66	3,90	161
	3,1%	10,6%	20,5%	24,8%	41,0%		80,5%

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 175 / 87,50. Każdy element mógł otrzymać jedną odpowiedź od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało „ma bardzo mały wpływ”, 5 – „ma bardzo duży wpływ”.

Źródło: badania własne.

Przy podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych często się zdarza, że młodzi ludzie wybierają kierunek studiów lub zawód, w taki sposób, by ich kariera była jak najbardziej podobna do kariery kogoś z rodziców. Sytuację taką nazywa

się efektem dziedziczenia zawodów. Celem sprawdzenia, czy w przypadku niniejszego badania (obecnej grupy badawczej) mamy do czynienia z taką sytuacją, zadano pytanie „Czy ktoś z Twojej rodziny wybrał podobną drogę kariery zawodowej?”. Twierdzącej odpowiedzi na tak zadane pytanie udzieliło 39 badanych (22,7% wszystkich biorących udział). Trzeba jednak dodać, że oprócz rodziców badani wskazali również innych członków rodziny. Oto pełny zestaw odpowiedzi na to pytanie:

- rodzice – 7 wskazań, co stanowi 3,5% badanych,
- rodzeństwo – 9 wskazań (4,5% badanych),
- wujek/ciocia – 4 wskazania (2,0% badanych),
- kuzyn/kuzynka – 8 wskazań (4,0% badanych),
- zięć – 1 wskazanie (0,5% badanych),
- mąż/żona – 2 wskazania (1,0% badanych).

Efekt dziedziczenia zawodów po rodzicach dotyczył jedynie 3,5% badanych, co prawdopodobnie jest związane z różnicami międzypokoleniowymi – dostępem do edukacji (w tym przypadku wyższej), powstawaniem nowych i wygasaniem niepotrzebnych na rynku zawodów. Najczęściej, co nie znaczy, że często, osoby badane dziedziczyły zawód (albo raczej kierunek studiów) po starszym rodzeństwie.

Na pytanie „Czy, w Twojej opinii, studia na wybranym przez Ciebie kierunku dają możliwość wszechstronnego rozwoju?” twierdząco odpowiedziało 158 badanych, co stanowi 79,0% wszystkich biorących udział. Potwierdza się tym samym, po raz kolejny, że studia na WSH TWP wybierają ludzie nastawieni na podnoszenie swoich kompetencji i to nie tylko z przedmiotów ściśle powiązanych z kierunkiem studiów. Jako uzasadnienie wyboru (pytanie otwarte) studenci najczęściej podawali odpowiedzi związane z chęciami samodoskonalenia się, które zostają w pełni zaspokojone przez uczelnię. Odpowiedzi przeczącej udzieliło 16 badanych (8,0%).

W końcowej części badania poproszono studentów o ustosunkowanie się do sześciu stwierdzeń dotyczących wybranych aspektów życia. W tabeli 15 przedstawiono te twierdzenia i rozkład otrzymanych odpowiedzi.

Tabela 15

Stosunek respondentów do zaproponowanych im kilku stwierdzeń

	Całkowita nieprawda	Raczej nieprawda	Trudno powiedzieć	Raczej prawda	Całkowita prawda	Liczba R.
To co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych	13	14	55	62	28	172
	6,50%	7,00%	27,50%	31,00%	14,00%	86,00%
To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie	21	60	62	19	2	164
	10,50%	30,00%	31,00%	9,50%	1,00%	82,00%
Jestem spokojna/spokojny o swoją przyszłość	11	25	65	46	17	164
	5,50%	12,50%	32,50%	23,00%	8,50%	82,00%
Martwię się, że mogę zostać bezrobotną/bezrobotnym	25	35	45	39	19	164
	12,50%	17,50%	22,50%	19,50%	9,50%	82,00%

Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność za siebie	3	9	28	55	69	164
	1,50%	4,50%	14,00%	27,50%	34,50%	82,00%
Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań	49	56	40	12	8	165
	24,50%	28,00%	22,50%	20,00%	6,00%	82,50%

Liczba/procent respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie: 172 / 86,00.

Źródło: badania własne.

Na pierwsze stwierdzenie: „To, co nas w życiu spotyka, zależy przede wszystkim od nas samych” – największa liczba badanych (31,0%) uznała, że jest to raczej prawda. Najmniej natomiast (6,5% badanych) wskazało, że jest to całkowita nieprawda. Zupełnie inaczej rozkładają się odpowiedzi na stwierdzenie: „To głównie przypadek decyduje o tym, jak się komu wiedzie”. Najliczniejszą grupę (31,0% badanych) stanowili badani, którzy nie potrafili jednoznacznie określić, czy się z tym stwierdzeniem zgadzają, czy też nie. Niemal tak samo liczebną grupę stanowili ci, dla których stwierdzenie to jest nieprawdą. Jedynie dla dwóch badanych stwierdzenie to jest całkowicie prawdą. Niepokojącym faktem jest to, że 23,0% badanych jest spokojnych o swoją przyszłość, a zaledwie 8,5% jest całkowicie spokojna. Największe różnicowanie opinii miało miejsce w wypadku stwierdzenia: „Martwię się, że mogę zostać bezrobotną/bezrobotnym”. Świadczy to o wciąż trudnej sytuacji na rynku pracy i dużych niepokojach związanych z brakiem poczucia bezpieczeństwa w zakresie zatrudnienia. Stosunek badanych do stwierdzenia „Kiedy jest coś do zrobienia, najlepiej wziąć odpowiedzialność za siebie” – 69 osób (34,5% badanych) uznało, że jest to całkowita prawda, 55 (27,5% badanych), że raczej prawda – świadczy o dużej dojrzałości badanych, co również potwierdzają wyrażone opinie do stwierdzenia: „Najrozsądniej jest unikać jakichkolwiek zobowiązań”. Zaledwie 4,0% badanych uznało to stwierdzenie za całkowitą prawdę i 6,0% badanych za raczej prawdę. Duże różnicowanie wyrażonych opinii na poszczególne stwierdzenia powinno skłaniać do przeprowadzenia pogłębionych badań. Można jednak przyjąć, że mamy do czynienia z osobami, które przejawiają zdroworozsądkowe podejście do otaczającej ich rzeczywistości.

Celem dwóch ostatnich pytań było zebranie opinii badanych studentów na temat warunków panujących na uczelni. Pierwsze pytanie brzmiało: „Jak z perspektywy studenta oceniasz całokształt funkcjonowania WSH TWP?”. Na tak postawione pytanie otrzymano:

- odpowiedzi pozytywnych – 124 (89% wskazań),
- odpowiedzi „średnio” – 4 (2,9% wskazań),
- „nie wiem” – 11 (7,9% wskazań).

Odpowiedź „negatywnie” nie pojawiła się ani razu, co po raz kolejny stawia uczelnię w bardzo dobrym świetle.

Ostatnie pytanie: „Czego brakuje Ci na WSH TWP?” – pozwoliło na uzyskanie następujących informacji:

- „niczego nie brakuje” – 59 wskazań (54,6% populacji),
- „nie wiem” – 10 wskazań (9,3% populacji),
- „brak jednej wspólnej lokalizacji” – 9 wskazań (8,3% populacji),
- „brak dostosowanych sal ćwiczeniowych” – 7 wskazań (6,5% populacji).

Po trzy wskazania miały: „mało języków obcych”, „mało zajęć praktycznych”, „brak dobrego zaplecza gastronomicznego”, „brak dłuższych przerw”. Studenci także zwrócili uwagę na „brak wystarczającej liczby miejsc na parkingach” i „brak automatu z kawą w budynku przy ul. Sowińskiego” (po dwa wskazania).

Podsumowując, można odnieść wrażenie, że Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie spełnia oczekiwania studentów zarówno w zakresie organizacyjnym, jak i dydaktycznym (wzorowa realizacja oferty). Studentów zadowolonych z wyboru uczelni jest kilkakrotnie więcej niż niezadowolonych, przy pełnym braku osób niezadowolonych. Pamiętając, że w badaniu wzięli udział wyłącznie studenci pierwszego roku, którzy spędzili w uczelni niespełna trzy miesiące, trzeba wziąć poprawkę na zmiany w opiniach, jakie mogą zejść z wpływem czasu. Nieliczne uwagi wystosowane przez respondentów miały na celu, zgodnie z założeniami badania, zasygnalizowanie niedociągnięć organizacyjnych i dydaktycznych.

Michał Kwiatkowski

Czesław Plewka

Preferences and professional expectations of students of the School of Higher Education in Humanities of the Association for Adult Education in Szczecin

The paper presents a report of the research conducted at the School of Higher Education in Humanities of the Association for Adult Education in Szczecin. The sample consisted of 200 students who had begun their studies in the field of pedagogy, sociology and journalism as well as social communication in the academic year 2011/2012. The objective was to learn and diagnose students' plans, educational and professional preferences. The report contains interesting analysis and conclusions on the subject of research.

Translated by Alla Matuszak